

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. C.15.0078.N

AG INSURANCE nv, met zetel te 1000 Brussel, Emile Jacquainlaan 53,

eiseres,

vertegenwoordigd door mr. Huguette Geinger, advocaat bij het Hof van Cassatie,
met kantoor te 1000 Brussel, Quatre Brasstraat 6, waar de eiseres woonplaats
kiest,

tegen

W. D. G.,

verweerder.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het vonnis in hoger beroep van de rechtbank
van eerste aanleg Antwerpen van 31 maart 2014.

Raadsheer Geert Jocqué heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal André Van Ingelgem heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiseres voert in haar verzoekschrift dat aan dit arrest gehecht is, een middel aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

1. Krachtens artikel 12.4*bis* Wegverkeersreglement, zoals van toepassing vóór de wijziging bij koninklijk besluit van 29 januari 2014, moet de bestuurder die een trottoir of een fietspad oversteeft, voorrang verlenen aan de weggebruikers die overeenkomstig dit besluit gerechtigd zijn om het trottoir of fietspad te volgen.
2. Uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling blijkt dat zij niet van toepassing is op de bestuurder die naar rechts afslaat om de rijbaan te verlaten en hierbij het parallel met de rijbaan liggende fietspad, dat deel uitmaakt van de door hem gevolgde openbare weg, dwarst.
3. De appelrechters die oordelen dat artikel 12.4*bis* Wegverkeersreglement van toepassing is op de verweerder die het rechts naast de rijbaan gelegen fietspad dwarst om de parking van een warenhuis op te rijden, verantwoorden hun beslissing niet naar recht.

Het middel is gegrond.

Dictum

Het Hof,

eenparig beslissend,

Vernietigt het bestreden vonnis.

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het vernietigde vonnis.

Houdt de kosten aan en laat de beslissing daaromtrent aan de feitenrechter over.

Verwijst de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg Limburg, rechtszitting houdend in hoger beroep.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, eerste kamer, samengesteld uit afdelingsvoorzitter Alain Smetryns, als voorzitter, en de raadsheren Koen Mestdagh en Geert Jocqué, en in openbare rechtszitting van 7 januari 2016 uitgesproken door afdelingsvoorzitter Alain Smetryns, in aanwezigheid van advocaat-generaal André Van Ingelgem, met bijstand van griffier Kristel Vanden Bossche.

K. Vanden Bossche

G. Jocqué

K. Mestdagh

A. Smetryns

VOORZIENING IN CASSATIE

5 **VOOR :** De naamloze vennootschap **AG INSURANCE**, met ondernemingsnummer 0404.494.849 en zetel te 1000 Brussel, Emile Jacqmainlaan 53,

10 **Eiseres tot cassatie**, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. Huguette Geinger, ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1000 Brussel, Quatre Brasstraat 6, bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan,

15 **TEGEN:** De heer **W. D. G.**,

15 **Verweerder in cassatie.**

* * *

20 Aan de Heren Eerste Voorzitter en Voorzitter, de Dames en Heren Raadsheren, leden van het Hof van Cassatie,

Hooggeachte Dames en Heren,

25 Eiseres heeft de eer het vonnis, gewezen door de zesde B kamer van de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen op 31 maart 2014 (A.R. nr. 13/4367/A) aan het toezicht van Uw Hof te onderwerpen.

30 **FEITEN EN PROCEDUREVOORGAANDEN**

Dit dossier betreft een verkeersongeval, dat op 6 april 2011 aan de Bisschoppenhoflaan te Deurne, ter hoogte van het warenhuis Lidl, plaatsvond.

35

Verweerder volgde met zijn personenwagen Citroën Picasso de Bisschoppenhoflaan en beoogde de parking van het warenhuis rechts op te rijden. Hiervoor diende hij eerst het fietspad en het trottoir te dwarsen.

40

Bij het rechts afdraaien kwam hij in aanrijding met bromfietser W., die het fietspad in de tegengestelde, verboden richting volgde.

45

Op 11 september 2012 dagvaardde verweerder eiseres, WAM-verzekeraar van de bromfietser, voor de Politierechtbank te Antwerpen teneinde een vergoeding van 2238,32 EUR voor de geleden voertuigschade te bekomen.

50

De Politierechtbank te Antwerpen verklaarde deze vordering grotendeels gegrond en veroordeelde eiseres bij vonnis van 28 juni 2013 tot betaling van 2138,23 EUR, meer intresten, aan verweerder.

55

Eiseres tekende hoger beroep aan tegen dit vonnis, waarna verweerder bij besluiten incidenteel beroep instelde.

60

Bij vonnis van 31 maart 2014 verklaarde de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen zowel het hoger beroep als het incidenteel beroep ongegrond en bevestigde het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen.

Tegen dit vonnis meent eiseres volgend middel tot cassatie te kunnen aanvoeren.

ENIG MIDDEL TOT CASSATIE

65

Geschonden bepalingen

- artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek,
- artikel 86 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst, zoals van kracht vóór opheffing bij wet van 4 april 2014,
- artikel 150 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen,
- artikelen 12.4*bis* - zoals van kracht vóór wijziging bij Koninklijk besluit van 29 januari 2014 - en 19.4 van het Koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg (hierna : "Wegverkeersreglement").

80

Aangevochten beslissing

De Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen verklaart in het vonnis van 31 maart 2014 het door eiseres tegen het vonnis, gewezen door de Politierechtbank te Antwerpen op 28 juni 2013, aangezekende hoger beroep toelaatbaar maar ongegrond.

Met bevestiging van het beroepen vonnis, veroordeelt de rechtbank eiseres aldus tot betaling van 2138,23 EUR, meer vergoedende intresten vanaf 6 april 2011, gerechtelijke intresten en kosten, aan verweerder.

De rechtbank van eerste aanleg stelt vast:

95

"Het geding tussen partijen betreft een aanrijding van 6 april 2011 omstreeks 12.00 uur te Antwerpen op de Bisschoppenhoflaan, meer bepaald ter hoogte van de firma Lidl. Daarbij waren vertrokken:

- 100 - de personenwagen Citroën Picasso, eigendom van en bestuurd door (verweerder);
- de bromfiets Yamaha, bestuurd door D. W. en verzekerd bij (eiseres).

105 (Verweerder) zet uiteen dat hij de oprit van de winkel Lidl beoogde op te rijden waarbij hij het fietspad diende te dwarsen, en dat hij daarbij werd verrast doordat D. W. op dat fietspad per bromfiets uit tegenovergestelde richting kwam" (vonnis, p. 2, l).

110 De rechtbank treedt in het bestreden vonnis "de redengeving en besluitvorming van de eerste rechter bij, temeer daar partijen geen nieuwe middelen of relevante argumenten bijbrengen die niet reeds op afdoende en verantwoorde wijze door de eerste rechter werden beantwoord of die van aard zouden zijn tot een andersluidende beslissing te leiden" (vonnis, p. 3, nr. 2.2, al. 1).

115

De rechtbank beslist aldus:

120 "De vordering van (verweerder) beoogt vergoeding te bekomen voor de schadelijke gevolgen van een verkeersongeval dat plaatsvond dd. 06-04-2011 in de Bisschoppenhoflaan, ter hoogte van de inrit van het warenhuis Lidl, tussen het voertuig Citroën Picasso bestuurd door (verweerder) en de bromfiets Yamaha bestuurd door W., verzekerde van (eiseres).

125 Ter beoordeling van de aansprakelijkheid werd een tegensprekelijk aanrijdingsformulier ingevuld; foto's van de plaatselijke toestand worden door partijen neergelegd.

130 *(Verweerder) kruiste op het aanrijdingsformulier rubriek 3 aan (ging parkeren), rubriek 5 (was bezig een parkeerplaats, een inrit op te rijden) en rubriek 12 (ging rechtsaf).*

Van de andere zijde werden geen rubrieken ingevuld.

135 *Uit de verdere gegevens blijkt dat op de Bisschoppenhoflaan er in beide richtingen een verplicht fietspad is, het welk in de verkeerde en verboden richting werd gevolgd door de verzekerde van (eiseres).*

140 *(Verweerder) volgde de rijbaan en beoogde rechts af het fietspad te dwarsen ten einde de parking van het warenhuis Lidl op te rijden.*

145 *De conflictsituatie wordt geregeld door art. 12.4 bis dat bepaalt dat de bestuurder die een trottoir of een fietspad oversteeft, voorrang moet verlenen aan de weggebruikers die overeenkomstig dit besluit gerechtigd zijn om het trottoir of het fietspad te volgen.*

Het was de verzekerde van (eiseres) verboden het fietspad te volgen.

150 *Dat deze overtreding in oorzakelijk verband staat met het ongeval staat buiten kijf: mocht verzekerde aan de overzijde het fietspad hebben gevolgd, zou het ongeval zoals het zich in concreto heeft voorgedaan niet hebben kunnen plaatsvinden.*

155 *De discussie over de al dan niet voorzienbaarheid van de bromfiets is voorbijgestreefd, gelet op het nieuwe art. 12.4 bis.*

160 *Uitsluitend de verzekerde van (eiseres) is verantwoordelijk voor het ongeval" (vonnis van de Politierechtbank te Antwerpen van 28 juni 2013, pp. 1-2).*

De rechtbank stoelt haar beslissing tevens op volgende motieven:

165 *"III. Grond van de zaak :*

1. Rechtsgronden:

170 *(Verweerder) spreekt (eiseres) aan op grond van de artikelen 12.4bis en 9.1.2.1° alinea 1 van de Wegcode, artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 86 van de Wet Landverzekeringsovereenkomst.*

2. Feiten; fout, schade en oorzakelijk verband:

175

2.1.

Naar aanleiding van de feiten (6 april 2011) hebben de partijen de voorzijde van een aanrijdingsformulier tegensprekelijk ingevuld en ondertekend.

180

Ter beoordeling van de aansprakelijkheid worden tevens foto's van de plaatsgesteldheid voorgelegd.

185

Met betrekking tot die stukken verwijst de rechtbank naar de uiteenzetting in het bestreden vonnis.

(...)

2.3.

190 *De eerste rechter heeft uitsluitend de verzekerde van (eiseres) aansprakelijk gesteld op grond van artikel 12.4bis van de Wegcode, dat bepaalt dat de bestuurder die een trottoir of fietspad oversteeft voorrang moet verlenen aan de weggebruikers die overeenkomstig de*

195 *Wegcode gerechtigd zijn het fietspad te volgen. D. W. was niet te
gerechtigd het fietspad te volgen in de richting waarin hij reed: daar
er aan weerszijden van de Bisschoppenhoflaan een verplicht fiets-
pad was voorzien, moest hij het fietspad aan de overzijde berijden.*

200 *De kritiek van (eiseres) op de beslissing van de eerste rechter gaat
ervan uit dat de toepassing van artikel 12.4bis van de Wegcode niet
wegnam dat (verweerder) krachtens artikel 19.4 van de Wegcode
voorrang moest verlenen aan haar verzekerde, aangezien hij reed
op een ander deel van de openbare weg.*

205 *Deze redenering gaat eraan voorbij dat artikel 12.4bis van de Weg-
code, dat betrekking heeft op de specifieke verkeerssituatie van het
oversteken van een fietspad, ten opzichte van artikel 19.4 een lex
specialis is, en als zodanig boven artikel 19.4 gaat.*

210 *Uit artikel 12.4bis van de Wegcode volgt dat de voorrangsplicht die
wordt opgelegd aan de bestuurder die een fietspad wil oversteken,
enkel geldt ten overstaan van de weggebruikers die het fietspad mo-
gen volgen. Op straffe van deze bepaling elke zin te ontnemen kan
zij enkel zo worden verstaan dat de voorrangsplicht niet geldt ten
215 overstaan van de weggebruikers die niet gerechtigd zijn het fietspad
te volgen dat genoemde bestuurder wil oversteken.*

220 *D. W. was niet gerechtigd het fietspad te berijden in de richting die
hij volgde en kon dus geen aanspraak maken op het verlenen van
voorrang door (verweerder).*

225 *Een inbreuk op artikel 19.4 van de Wegcode kan in hoofde van
(verweerder) dus niet worden weerhouden ten overstaan van D. W..
Evenmin blijkt de aanwezigheid van enig weggebruiker die op het
fietspad in de juiste richting reed en aan wie (verweerder) dus wel
voorrang had moeten verlenen".*

Het eerste vonnis dienst derhalve bevestigd” (vonnis, pp. 3-4).

230 De rechtbank van eerste aanleg verwerpt tenslotte alle andere en strijdige conclusies (vonnis, p. 5, al. 2)

Grieven

235 1.1 Overeenkomstig de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek verplichten elke daad, nalatigheid of onvoorzichtigheid van de mens, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, degene door wiens schuld de schade is ontstaan, deze te vergoeden.

240

De bestuurder die een fout begaat, zoals een inbreuk op het Wegverkeersreglement, in oorzakelijk verband met de door een andere bestuurder geleden schade, is derhalve verplicht deze schade te vergoeden.

245

1.2 Het feit dat bestuurder A een fout in oorzakelijk verband met de schade van bestuurder B heeft begaan, sluit niet uit dat ook door de bestuurder-schadeliijder een fout in oorzakelijk verband met zijn schade kan zijn begaan. In voorkomend geval zal bestuurder A slechts gehouden zijn tot gedeeltelijke vergoeding van de door de bestuurder B geleden schade.

250

2. Overeenkomstig artikel 86 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst, zoals van kracht vóór opheffing bij wet van 4 april 2014, en artikel 150 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, geeft de aansprakelijkheidsverzekering aan de benadeelde een eigen recht tegen de verzekeraar.

255

3. Overeenkomstig artikel 19.4 van het Wegverkeersreglement moet de bestuurder die van richting verandert - zoals de bestuurder die naar rechts afslaat om de rijbaan te verlaten en de oprit van een

260

265 warenhuis op te rijden - voorrang verlenen aan de bestuurders en aan de voetgangers die de andere delen van dezelfde openbare weg volgen. Het fietspad en het trottoir zijn krachtens de artikelen 2.7 en 2.40 van het Wegverkeersreglement andere delen van de openbare weg.

270 De voorrangsplicht, voorgeschreven door artikel 19.4 van het Wegverkeersreglement, is onafhankelijk van de rijwijze van de voorrangsgerechtigde bestuurder, tenzij diens opdagen onvoorzienbaar zou zijn geweest. De rechter kan de naar rechts afslaande bestuurder, die principieel voorrangsplichtig is, slechts van aansprakelijkheid ontslaan indien hij vaststelt dat het gedrag van de voorrangsgerechtigde bestuurder de voorrangsplichtige bestuurder in zijn normale
275 verwachtingen heeft bedrogen, zodat dit gedrag voor laatstgenoemde een geval van overmacht was die hem ontsloeg van zijn verplichting voorrang te verlenen.

280 Verweerder, die naar rechts af sloeg om de rijbaan te verlaten, diende derhalve voorrang te verlenen aan de bromfietser W., verzekerde van eiseres, die, komende uit de tegenovergestelde richting, het fietspad volgde. Het feit dat de heer W. het fietspad in de verboden richting volgde, doet hieraan geen afbreuk, tenzij diens opdagen een onvoorzienbare hindernis voor verweerder uitmaakte.

285

Eiseres argumenteerde in besluiten voor de feitenrechters dat het opdagen van de bromfietser geenszins een onvoorzienbare hindernis voor verweerder opleverde, zodat laatstgenoemde voorrangsplichtig was en derhalve aansprakelijk (minstens mede aansprakelijk) diende te worden gesteld voor het ongeval.
290

295 4. Artikel 12.4*bis* van het Wegverkeersreglement, zoals van kracht op 6 april 2011, datum van het litigieuze verkeersongeval, d.i. vóór wijziging bij Koninklijk Besluit van 29 januari 2014, bepaalt dat de bestuurder die een trottoir of een fietspad oversteeft, voorrang moet verlenen aan de weggebruikers die overeenkomstig dit besluit gerechtigd zijn om het trottoir of fietspad te volgen.

300 Deze bepaling viseert niet, in tegenstelling tot artikel 19.4 van het Wegverkeersreglement, de hypothese waarin een bestuurder van richting verandert om de rijbaan te verlaten en hierbij een fietspad oversteeft.

305 Artikel 12.4*bis* van het Wegverkeersreglement betreft de hypothese waar een trottoir of een fietspad de rijbaan oversteeft (zie m.b.t. een trottoir: artikelen 2.40, tweede lid en 42.4.1, derde lid van het Wegverkeersreglement) en niet de hypothese waar een bestuurder, door links of rechts af te slaan, het trottoir of het fietspad (parallel lopend met de rijbaan) kruist/oversteekt.

310

Artikel 12.4*bis* werd in het Wegverkeersreglement ingevoegd bij Koninklijk besluit van 29 januari 2007. Dit besluit wijzigde tevens artikel 12.4, tweede lid van het Wegverkeersreglement.

315 Overeenkomstig artikel 12.4, eerste lid, van het Wegverkeersreglement moet de bestuurder die een manoeuvre wil uitvoeren, voorrang verlenen aan de andere weggebruikers.

320 Vóór wijziging bij Koninklijk besluit van 29 januari 2007 bepaalde het tweede lid van artikel 12.4 van het Wegverkeersreglement dat inzonderheid als manoeuvre wordt beschouwd: *“een gedeelte van de openbare weg oversteken die niet voor hem is voorbehouden, zoals een trottoir dat de rijbaan oversteeft, een fietspad”*.

325 De bestuurder die, ter hoogte van een kruispunt, een fietspad overstak, voerde dus een manoeuvre uit en was voorrangsplichtig.

330 Deze regel stelde een probleem ten aanzien van de voorrang van rechts. Bestuurders die een trottoir of een fietspad dat de rijbaan oversteeft dwarsten, voerden een manoeuvre uit, zodat ze voorrang dienden te verlenen aan alle andere bestuurders, ook de van links

komende, en dit zelfs indien er geen voetgangers of fietsers te bespeuren waren.

335 Bij Koninklijk besluit van 29 januari 2007 werd “*een gedeelte van de openbare weg oversteken die niet voor hem is voorbehouden, zoals een trottoir dat de rijbaan oversteekt, een fietspad*” uit de lijst manoeuvres in artikel 12.4, tweede lid van het Wegverkeersreglement geschrapt.

340

Sinds 1 maart 2007 behoudt de van rechts komende bestuurder die een overstekend trottoir of fietspad dwarsst dus zijn voorrang van rechts ten opzichte van andere bestuurders. Hij dient evenwel, ingevolge het nieuwe artikel 12.4*bis* van het Wegverkeersreglement, voorrang te verlenen aan de weggebruikers die, overeenkomstig het Wegverkeersreglement, gerechtigd zijn het trottoir of het fietspad te volgen.

345 Artikel 12.4*bis* van het Wegverkeersreglement is derhalve niet toepasselijk t.a.v. de bestuurder die naar rechts afslaat om de rijbaan te verlaten en hierbij het, parallel met de rijbaan lopende, fietspad, dat deel uitmaakt van de door hem gevolgde openbare weg, dwarsst.

355 5. De Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen die,

- *enerzijds*, beslist dat verweerder, die rechts afslaat teneinde de parking van een warenhuis op te rijden, bij het oversteken van het door de verzekerde van eiseres gevolgde fietspad, overeenkomstig artikel 12.4*bis* van het Wegverkeersreglement voorrang diende te verlenen aan de weggebruikers die overeenkomstig het Wegverkeersreglement gerechtigd waren het fietspad te volgen, zodat verweerder geen voorrang verschuldigd was aan de verzekerde van eiseres, nu deze niet gerechtigd was het fietspad te berijden in de richting die hij volgde,

365 - *anderzijds*, beslist dat geen inbreuk op artikel 19.4 van het Wegverkeersreglement in hoofde van verweerder kan worden weerhou-

den ten opzichte van de verzekerde van eiseres, hierbij overwegen-
de dat de discussie over de al dan niet voorzienbaarheid van de
bromfites, gelet op artikel 12.4*bis* van het Wegverkeersreglement,
370 voorbijgestreefd is, en zonder vast te stellen dat het opdagen van de
verzekerde van eiseres een onvoorzienbare hindernis en dus een
overmachtsituatie voor verweerder opleverde,

zodat de verzekerde van eiseres uitsluitend aansprakelijk wordt
gesteld voor het verkeersongeval en eiseres veroordeeld wordt tot
375 integrale vergoeding van de door verweerder geleden schade,
schenkt derhalve al de in de aanhef van het middel aangehaalde
bepalingen, in het bijzonder de artikelen 12.4*bis* - zoals van kracht
vóór wijziging bij Koninklijk besluit van 29 januari 2014 - en 19.4 van
het Wegverkeersreglement.

380

Toelichting

Eiseres is zo vrij, wat betreft de draagwijdte van artikel 12.4*bis*
van het Wegverkeersreglement, te verwijzen naar volgende publica-
385 tie van D. Brognez : “Le jugement du Tribunal de police de Brugge
du 2 février 2007 et la nouvelle règle de priorité de droite - Commen-
taire”, noot bij Pol. Brugge 2 februari 2007, *T.Pol.* 2007, 146-147).

Tevens wijst eiseres op de rechtspraak van Uw Hof, luidens
390 welke de rechter de naar rechts afslaande bestuurder, die overeen-
komstig artikel 19.4 van het Wegverkeersreglement principieel voor-
rangsplichtig is, slechts van aansprakelijkheid kan ontslaan indien hij
vaststelt dat het gedrag van de voorrangsgerechtigde bestuurder de
voorrangsplichtige bestuurder in zijn normale verwachtingen heeft
395 bedrogen, zodat dit gedrag voor laatstgenoemde een geval van
overmacht was die hem ontsloeg van zijn verplichting voorrang te
verlenen (Cass. 31 oktober 2001, *Arr. Cass.* 2001, 1826, *Verkeers-
recht* 2002, 398).

400

BIJ DEZE BESCHOUWINGEN,

405 Besluit voor eiseres, ondergetekende advocaat bij het
Hof van Cassatie, dat het U behage, Hooggeachte Dames en Heren,
het bestreden vonnis te vernietigen en de zaak en de partijen te
verwijzen naar een andere rechtbank van eerste aanleg, rechtspre-
kende in burgerlijke zaken en in hoger beroep, kosten als naar recht.

410 ari 2015

Brussel, 13 febru-

NIET VERBETERDE KOPIE